

שאלות לבחינת גמר לתלמידי תואר שני בנתיב הכללי סמסטר א', תשפ"ג

הבחינה נועדה לבדוק את ההיכרות עם תיאוריות/גישות שונות ואת היכולת להשתמש בהן כדי לנתח מצבים אישיים וחברתיים ולהציע התערבות רלבנטית. יכולת האינטגרציה ואת היכולת להתמודד עם סוגיה מורכבת, להציגה, לנתחה ולהביע עליה דעה.

1. הכנסה בסיסית אוניברסלית (universal basic income) היא ניסוי חברתי במתן גמלה על ידי המדינה לקבוצת אזרחים ללא בדיקת הכנסות. ניסוי זה מתרחש בשנים האחרונות במספר מדינות בעולם. יש מי שחשבו שהקורונה תביא ליישום נרחב של הניסוי.

- תארו את התכנית של הכנסה בסיסית אוניברסלית תוך כדי התייחסות למודלים שונים של יישומה.
- עמדו על הרציונל ליישום של הכנסה בסיסית אוניברסלית.
- תארו את תוצאות הניסוי בשני מקומות לפחות.
- דונו ביתרונות ובחסרונות של הכנסה בסיסית אוניברסלית.

2. גילוי מחלה חדשה או החמרה במחלה קיימת מעוררים תגובה בקרב החולה ומשפחתו. תארו חולה ומשפחתו המתמודדים עם מחלה אקוטית או כרונית, נפשית או פיזית.

- תארו את מצבו של אדם חולה ומשפחתו.
- הציגו שלוש תיאוריות או מודלים העוסקים במוטיבציה והנעה לטיפול של אדם חולה ובני משפחתו.
- כיצד כל אחת מהתיאוריות מסייעת לכן להבין את החולה ומשפחתו?
- מהי ההתערבות הנגזרת מכל אחת מהתיאוריות/מודלים?
- דונו ביתרונות ובחסרונות של כל אחת מהתיאוריות/מודלים. איזה מהן תביא לתוצאות הטובות ביותר עבור החולה ומשפחתו לדעתכן?

3. התייחסי לתופעה של רצח נשים בחברה הערבית בישראל בעזרת שלוש גישות תיאורטיות שונות. לפחות אחת מהגישות שתבחרי תהיה גישה פמיניסטית או ביקורתית.

- תארי את עקרונות היסוד של שלוש הגישות ונתחי את התופעה בעזרתם.
- דוני באופן ביקורתי בכל אחת מהגישות.
- הציעי מענים רלבנטיים הנובעים מכל אחת מהגישות. באפשרותך לבחור מענים המתייחסים לרמת הפרט, המשפחה, הקהילה, שינוי מדיניות, או שינוי חברתי.

4. בעבודה סוציאלית נפגשים עם אנשים שחוו טראומה בחייהם. בחרו שתי גישות מבין הגישות הבאות: אפידימולוגיה חברתית, הגישה הפמיניסטית, הגישה הפסיכיאטרית, טראומה מורכבת, הצטלבויות מיקומים חברתיים (Intersectionality) או גישה אחרת. ענו על השאלות הבאות:

- א. תארו אדם שפנה לטיפול בעקבות טראומה. תארו אותו ואת קשייו.
- ב. כיצד מסבירה כל גישה את קשייו של האדם?
- ב. מה הן ההתערבויות הנגזרות מכל גישה בטיפול במקרה?
- ג. כיצד היית מעריכה את הצלחת ההתערבות בכל אחת מהגישות?

5. בעיית האפליה כתוצאה מפרקטיקות של גזענות סמויה פוגעת הן בלקוחות והן בעובדים בשירותי הרווחה. פנו אליכם כעובדים סוציאליים קהילתיים להציע תוכנית התערבות לצמצום ומיגור הבעיה בשירותי הרווחה.

- א. בחרו אוכלוסיית יעד נפגעת מהבעיה - לקוחות או עובדים הסובלים מאפליה סמויה על רקע גזעני - שבשפור מצבה תמקדו את ההתערבות. נמקו את בחירתכן.
- ב. בהתבסס על הנחות היסוד, העקרונות והמרכיבים העיקריים של שלשת המודלים להתערבות קהילתית של רוטמן (Rothman, 1979), הציעו שתי תוכניות התערבות אופרטיביות, כל אחת לפי מודל אחר, למיגור וצמצום הבעיה.
- ג. הציעו תוכנית התערבות אופרטיבית המשלבת מרכיבים שונים מכל אחד משלשת המודלים, בשלבים שונים של ההתערבות (mixing and phasing). ציינו ופרטו מקורות קושי צפויים (לפחות שלשה) לבצוע מוצלח של כל אחת מההתערבויות שפיתחתן והציעו דרכים להתגבר עליהם.

6. בחרו בעיה מוכרת להתערבות של עובדים סוציאליים. לדוגמה: שימוש בחומרים ממכרים, אלימות נגד נשים, דיכאון וחרדה, מחלת נפש במשפחה, הגירה או התמודדות עם אבל במשפחה. התייחסו לסעיפים הבאים:

- א. נתחו את הבעיה תוך היעזרות בתיאוריה המערכתית-משפחתית. הביאו מקורות עכשוויים.
- ב. בחרו גישה אחת לטיפול משפחתי אשר מתמודדת עם הבעיה – מבנית, בין דורית, חווייתית, נרטיבית, קוגניטיבית-התנהגותית, או דינמית – ותארו כיצד ניתן להתמודד עם הבעיה תוך היעזרות באחת מגישות אלו.
- ג. האם המחקר העכשווי נותן ביסוס אמפירי להיעזרות בגישה זו כדי להתמודד עם הבעיה שבחרתם? התבססו על מקורות עכשוויים.